

LATVIJAS
NACIONĀLAIS
SIMFONISKAIS
ORĶESTRIS

BIZĒ, RAVELS UN RIMSKIS-KORSAKOVS

BIZET, RAVEL AND RIMSKY-KORSAKOV

2018. gada 7. decembrī Lielajā ģildē
7 December, 2018, Great Guild

Arta ARNICĀNE
klavieres | piano

Diriģents | Conductor
Žans Klods KAZADESĪ | Jean-Claude CASADESUS

Koncertu ieskaņo Latvijas Radio 3 "Klasika"
The concert recorded by the Latvian Radio 3 *Klasika*

I DAĻA | PART I

Žoržs BIZĒ (*Bizet*, 1838–1875)

Mūzika Alfonsa Dodē drāmas "Arliete" izrādei (1872)

Pirmā svīta:

- I. Prelūdiņa | Prelude
- II. Menuets | Minuet
- III. *Adagietto*
- IV. Zvani | Carillon

No Otrās svītas:

- I. Pastorāle | Pastorale
- III. Menuets | Minuetto
- IV. Farandola | Farandole

25–30 min.

Moriss RAVELS (*Ravel*, 1875–1937)

Koncerts klavierēm un orķestrim Solmažorā (1929–1931)

Piano Concerto in G major

- I. *Allegro moderato*
- II. *Adagio assai*
- III. *Presto*

20–25 min.

II DAĻA | PART II

Nikolajs RIMSKIS-KORSAKOVS (*Николай Римский-Корсаков*, 1844–1908)

Simfoniska svīta "Šeherezade" (1888) | Symphonic suite *Scheherazade*

- I. "Jūra un Sindbada kuģis" | The Sea and Sinbad's Ship
- II. "Prinča Kalendera fantastiskais stāsts" | The Kalendar Prince
- III. "Princis un princese" | The Young Prince and The Young Princess
- IV. "Svētki Bagdādē. Jūra. Kuģa bojāeja pie klints ar vara jātnieku"
Festival at Baghdad. The Sea. The Ship Breaks against a Cliff Surmounted
by a Bronze Horseman

45–50 min.

Kultūras ministrija

NEIBURGS

Garage
demokrātisks Vinčars

Pastaiga

DELFI

Latvijas
Radio
Klasika

Žoržs BIZĒ ir franču komponists, kura slavenākais darbs ir opera "Karmena". Viņš sacerējis arī zināmo operu "Pērļu zvejnieks" un vēl vairākas mazzināmas vai aizmirstas operas un operetes.

Bizē piedzimst muzikālā ģimenē. Viņa tēvs ir parūkmeistars un frizieris, bet arī dziedāšanas skolotājs. Viņa māte labi spēlē klavieres, un akurāt mātes vadībā mazais Žoržs sper pirmos soļus mūzikā. Viņš uzrāda izcilas spējas mūzikā un iestājas konservatorijā divas nedēļas pirms desmitās dzimšanas dienas (parasti uzņēma pēc 10 gadu vecuma sasniegšanas). Studijas ir sekmīgas, un tās vainago savulaik ļoti prestižā Romas prēmija, kas jauneklīm ļauj divus gadus vadīt Itālijā, vienu gadu – Vācijā un vēl divus gadus – Parīzē. Žoržam Bizē patiek ceļot, taču jocīgā kārtā viņš ne reizi neaizbrauc uz Spāniju, kur taču notiek "Karmenas" darbība.

1875. gada martā notiek "Karmenas" pirmizrāde, un recenzijas ir graujoši sliktas. Vispārējais spriedums – šī opera ir amorāla. Tā paša gada maijā beigās Bizē, būdams ne līdz galam izzesēlojies no saaukstēšanās, izpeldas Sēnā un dažas dienas vēlāk dodas mūžībā. Mēnesi vēlāk "Karmena" beidzot piedzīvo triumfu un tiek atzīts Bizē ģēnijs.

Žorža Bizē abas svītas "**Arliete**" veidotas no mūzikas, kas sacerēta Alfonsa Dodē (*Daudet*, 1840–1897) lugai. Lugas pamatā ir stāsts no paša Dodē krājuma "Vēstules no manām dzirnavām" (*Lettres de mon moulin*, 1869), kas tiešām sarakstīts kādās Provansas dzirnavās, ko mūslaikos pazīst kā "Dodē dzirnavas". Leģendārais avantūristiskais producents Leons Karvaljo (*Carvalho*, 1825–1897), kurš sirsnīgi atbalstīja Bizē radošo darbību, ierosināja Dodē pārlikt stāstu par arlieti uz skatuves, un tā tapa melodrāma – muzikāla un dramatiska skatuves darba savienojums, kas diemžēl neguva panākumus, jo publika gaidīja tradicionālu teātri, un piedzīvoja tikai 21 izrādi. Toties pats Bizē no šīs mūzikas izveidoja Pirmo svītu, un viņa

draugs un kolēģis Ernests Giro (*Guiraud*, 1837–1892) aranžēja Otro svītu, un tā šī mūzika nevis pazuda 19. gadsimta skatuves putekļos, bet dzīvo joprojām un pat ir visai populāra un daudzspēlēta.

Dodē stāsta pamatā ir patiešs notikums. Ievērojama Provansas rakstnieka un leksikogrāfa Frederika Mistrāla (*Mistral*, 1830–1914) jauns radnieks nelaimīgas mīlestības dēļ izlēca pa logu un nositās. Mistrāls izstāstīja šo atgadījumu Dodē, un Dodē uzrakstīja noveli, līdz ar to abu rakstnieku draudzība bija galā. Novele un luga sižetiski atšķiras, taču fabulas pamats ir viens un tas pats – jauneklis mīl meiteni no Arlas, labvēlis jauneklīm parāda vēstules, kas pierāda meitenes aizraušanos ar citu jaunekli, un mūsu liriskais varonis (novelē Žans, lugā Frederī) gan mēģina izlikties dzīvespriecīgs, taču patiesībā dziļi pārdzīvo un beidz dzīvi pašnāvībā. Lugā šī noslēpumainā arliete, ko Frederī reiz satīcis Arlas vēsturiskajā arēnā, vispār neparādās, toties mēs iepazīstamies ar viņas mīļāko Mitifio. Frederī māte vēlas, lai viņas dēls apprecētu ciema skaistuli Viveti, un pat tiek vikštas kāzas, taču neilgi pirms tām Frederī un Mitifio nelaimīgo vēstulju dēļ sakaujas, galēji izmisušais Frederī metas zemē no augstas baložbūdas un padara sev galu mātes un brāļa acupriekšā. Brālis Žanē, ciema muļķītis, no redzētā pēkšņi nāk pie saprašanas un apjauš brāļa izmisuma apmērus.

Uzziņai

Farandola – riņķa deja, kas radusies Provansā. To dejo, saķērušies rokās vai turot starp rokām lakatiņu. Ir hipotēze, ka šīs dejas ideja radusies līdzībā ar Ariadnes pavedienu, kas rāda izeju no labirinta, kurā mīt Minotauri. Tātad var domāt, ka farandolu uz Dienvidfranciju atveda šī fenīkieši, kas savukārt iemācījušies to no grieķiem.

Moriss RAVELS, pēc Francijas autortiesību aģentūras *Sacem* ziņām, ir populārākais franču klasiskās mūzikas komponists. Ravelu, tāpat kā Debiši, mēdz saukt par impresionistu, taču tas ir stipri vienpusīgs apzīmējums tai spilgtajai un daudzveidīgajai mūzikai, ko Ravelis radījis. Viņu pazīst kā izcilu instrumentācijas meistarū un orķestra krāsu pārzinātāju. Ravelis bija vitāls, švītīgs, kaprīzs, pedantisks, viņam bija daudz draugu, un vienlaikus viņš bija absolūts savpatis. Neapšaubāmi viens no nozīmīgākajiem 20. gadsimta komponistiem, kura atpazīstamākās partitūras ir leģendārais "Bolero" (ko pats Ravelis vispār neuzskatīja par mūziku), Klavierkoncerts Solmažorā, balets "Dafnīds un Hloja" un simfoniskais opuss "Valsis".

Klavierkoncerts Solmažorā ir viens brīnišķīgs apliecinājums šī franču komponista aumaļainajam dzīvespriekam un žilbinošajai kompozīcijas tehnikai. Kādos atmiņstāstos Ravelis paudis, ka pirmās daļas sākumtēma viņam ienākusi prātā, braucot Oksfordas-Londonas vilcienā (zināma paralēle ar Ravela iecienīto Gēršvina "Rapsodiju blūza stilā", kur dažas idejas, kā vēstījīs Gēršvins, nākušas pasaulē, viņam braucot vilcienā no Ņujorkas uz Bostonu).

Ravelis stāsta, ka gribējis uzrakstīt mūziku Mocarta un Sensānsa garā, istu koncertu-divertimentu, citiem vārdiem, dzīvīgu instrumentālo mūziku, kas domāta labam garastāvoklim. Koncertā Ravelis īsi pieskaras gan pats savām etniskajām saknēm (basku tautas mūzikas tēmas izmantojums), gan mauru skaniskajām pēdām Ibērijas pussalā un visvairāk džezam, kas tolaik fascinēja ne tikai Ravelu, bet visu Rietumeiropu.

Caurspīdīgi skaisto otro daļu, kas, liekas, dzimusi vienā elpas vilcienā, komponists esot rakstījis takti pa taktij, pie rokas turot Mocarta Klarinetes kvinteta notis, un te lieku reizi varam atgādināt paša Ravela teikto – komponēšanas procesā

75 procentus aizņem intelektuālais (resp., izstrādāšanas) darbs, ne iedvesmas augļu pierakstīšana.

- Pirmatskaņojums 1932. gada 14. janvārī Parīzē soliste Margerita Longa, diriģents – autors

---

Ar militāro floti saistītā ģimenē augušais **Nikolajs RIMSKIS-KORSAKOVS** labprātīgi devās studēt Jūras akadēmijā, veiksmīgi izturēja kursanta gala pārbaudījumus un, uz brālēna kuģa dienēdams, apbraukāja daļu pasaules. Tikai vēlāk nāca apjauta, ka mūzika varētu būt profesionāla, ne tikai diletanta aicinājums, un ne bez Millija Balakireva iespaida Rimskis-Korsakovs kļūst par vienu no 19. gadsimta krievu mūzikas dižajiem milžiem. Orķestra krāsu izzināšana kļūst par vienu no Rimskis-Korsakova lielajām kaislībām, un 1880. gadu beigās viņš komponē "Spāņu kapričo", "Krievu Lieldienu svētkus" un "Šeherezadi". Apmierināts konstatējis, ka viņam izdevies panākt maksimāli virtuozu un koloristiski siltu orķestra skanējumu bez Vāgnera ietekmes, tā teikt, ar Glīnkas orķestra piedāvātajām iespējām, komponists tīri instrumentālai simfoniskai mūzikai vairs faktiski nepievēršas, komponē operas un līdz mūža galam bauda vispārēju cieņu, būdams Sanktpēterburgas konservatorijas kompozīcijas un instrumentācijas profesors. Rimskis-Korsakova audzēkņu sarakstā līdzās Jāzepam Vitlam (profesora amata mantinieks konservatorijā) ir Antons Arenskis, Aleksandrs Glazunovs, Mihails Gņesins, Aleksandrs Grečaņinovs, Anatolijs Ļadovs, Nikolajs Mjaskovskis, Sergejs Prokofjevs, Otorīno Respīgi, Igors Stravinskis u. d. c.

Simfoniskā svīta “Šeherezade”

radās 1887./88. gada ziemā kā pēkšņa iecere pievērsties “1001 nakts pasakām”. Pienāk 1888. gada vasara, Rimskis-Korsakovs kopā ar ģimeni, kā ierasts, dzīvo pie paziņām Sanktpēterburgas guberņas Lugas apriņķa Nežgovicē. Lūk, fragnants no vēstules Glazunovam: “Esmu nolēmis, lai ko tas maksātu, īstenot senloloto ieceri par orķestra svītu. Atsauču atmiņā visu, kas man bija, un piespiedu sevi strādāt. No sākuma gāja grūti, taču pēc tam jau padevās ātrāk, un jebkurā gadījumā šis darbs, kaut tikai rēgaini, tomēr deva piepildījumu manai trūcīgajai muzikālajai dzīvei.” Kāpēc tāds pesimisms? 80. gados Rimskim-Korsakovam stipri vien jāpiedomā pie iztikas jautājumiem, jo ģimene kupli aug, un pie brīva laika atrašanās komponēšanai. Aizņemtības lokā ne tikai profesora darbs konservatorijā, bet arī Galma dziedāšanas kapelas vadītāja vietnieka pienākumi, piedalīšanās Beļajeva izdevniecības darbā un Krievijas Mūzikas biedrības koncertos, mūžībā aizgājušo kolēģu partitūru rediģēšana... Neraugoties uz to visu, Rimskis-Korsakovs atrod garaspēku komponēšanai, turklāt veiksmīgi – “Šeherezade” tapusi Nežgovicē mēneša laikā: pirmā daļa datēta 4. jūlijā, otrā daļa 11. jūlijā, trešā daļa 16. jūlijā, ceturtā daļa 26. jūlijā.

“1001 nakts pasakas” ir t. s. Islāma zelta laikmeta literatūras paraugs arābu valodā. Tēmas smeltas arābu, persiešu, indiešu, turku, ēģiptiešu mītoloģijā. Vienojošais elements ir valdnieks Šahriars un viņa sieva – prasmīgā stāstniece Šeherezade. Aladina lampa, Alibaba un viņa laupītāji, jūrceļotājs Sindbads – šie ir tikai daži populārākie varoņi no tūkstoš pasaku cikla, kas likās gana iedvesmojošs arī Nikolajam Rimskim-Korsakovam (atcerēsimies, ka 19. gadsimta otrajā pusē austrumu motīvi Krievijas komponistu vidū ir lielā cieņā). Pirmais tulkojums krieviski esot ienācies 18. gadsimta 70. gados. Partitūras ievadlapā komponists raksta šādu informāciju: “Sultāns Šahriars, būdams

pārliecināts par sieviešu blēdigumu un krāpšanām, devis solījumu sodīt ar nāvi katru savu sievu uzreiz pēc pirmās nakts. Šeherezade izglābj dzīvību ar to, ka māc saistīt sultāna uzmanību ar nebeidzamām pasakām, stāstot tās veselu 1001 nakti pēc kārtas, kamēr sultāns, ziņkārības dzīts, atliek un atliek nāvessodu, līdz beidzot pilnībā atsakās no saviem asinskārajiem nodomiem. Daudz ko brīnumainu Šeherezade izstāstīja sultānam, skandējot dzejas un dziesmas, vērpjot pasaku aiz pasakas un stāstu aiz stāsta.”

Sākotnēji komponists deva precīzus daļu nosaukumus, kas ierosina klausītāja iztēli, bet pēc tam atteicās no nodoma precizēt savu skanisko ideju saikni ar konkrētām epizodēm no pasaku cikla. Komponista vēlme gan netiek respektēta, un mēs ar šo koncertprogrammiņu pievienojamies visiem nerespēktētājiem, turēdamies pie uzskata, ka komponista dotie svītas daļu nosaukumi ir tikai vērti fantāzijas ierosināšanai. Zināms tikai tas, ka Rimskis-Korsakovs virknējis nevis veselas pasakas, bet savstarpēji nesaistītas epizodes. Pieņemts uzskatīt, ka sākuma tēma zīmē sultānu, savukārt populārais vijoles solo ir Šeherezades portrets. Jau pēc neliela pirmās daļas ievada sultāna tēma veiksmīgi pārtop majestātiskā jūras ainavā (lai nu ko, bet jūru attēlot jūrnieris Rimskis-Korsakovs prot lieliski). Ticams, ka pirmajā daļā dzirdam arī vētras atainojumu. Otrā daļa piedāvā austrumu brīnumu tēlojumu un kaujas skatu. Trešajā daļā iztēlojamies mīlas ainas, savukārt ceturtajā daļā visai mežonīgu svētku svinēšanu pārtrauc vētra, kuras kulminācijā kuģis sašķīst pret klinti. Viļņi norimst, Šeherezades balss izdziest, sultāns iemieg...

Svītu “Šeherezade” Rimskis-Korsakovs vēltījis leģendārajam kritiķim, mākslas zinātniekam, sabiedriskajam darbiniekam Vladimiram Stasovam.

- Pirmatskaņojums 1888. gada 3. novembrī Sanktpēterburgā autora vadībā

Spēja aizraut klausītājus un radīt īpašu koncerta gaisotni ir pianistes **Artas ARNICĀNES** koncertdarbības pamatā, un liels ir pieprasījums pēc mākslinieces radošajiem projektiem Eiropā, galvenokārt Šveicē, ko māksliniece izvēlējusies par dzīvesvietu. Interpretāciju dvēseliskais siltums savienojas ar izsmalcinātu inteliģenci, ļaujot mūziķei sasniegt ikvienu klausītāju gan no lielu koncertzāļu skatuves, gan šaurākā kameramūzikas cienītāju lokā.

Arta studējusi pie ievērojamiem mūziķiem – Teofila Biķa un Sergeja Osokina Latvijā, Normas Fišeres Anglijā un Homero Frančeša Šveicē. Arta ar izcilību absolvējusi Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmiju, Skotijas Karalisko konservatoriju un Cīrihes Mākslu universitāti, kopumā iegūstot četrus atskaņotājmākslas maģistra grādus un studiju cikla noslēgumā Cīrihē tiem pievienojot Mūzikas pedagoģijas maģistra diplomu (2012).

Arta ir sešpadsmit starptautisku konkursu laureāte un neskaitāmu speciālbalvu ieguvēja. Īpaši spilgti Arta sevi pieteica 2010. gadā, iegūstot augstākās godalgas pianistu konkursos Šveicē, Anglijā, Polijā un Spānijā. Vēl pēc gada Arta kļuva par starptautiskā konkursa "Prāgas pavasaris" uzvarētāju, un šī uzvara sagādāja piedāvājumus uzstāties Čehijas un Šveices pilsētās rīkotos koncertos un festivālos, būtiski sekmējot pianistes starptautisko atpazīstamību.

Līdzās solo koncertdarbībai Arta regulāri uzstājas duetā ar dzīvesbiedru čellistu Floriānu Arnicānu. Sadarbībā ar *Solo Musica/Sony Music* tapuši jau divi *Duo Arnicans* ieskaņotie albumi, un jaunākais no tiem ir čella dziedājumam veltītais tvarts *Enchanted* (2018). Arī tematiskās soloprogrammas *Aqua* ieskaņojums tapis ar nosauktā zīmola atbalstu 2017. gadā.

Artas Arnicānes solistes repertuārā ievērojama vieta ir Mocarta un Ravela opusiem, kas mākslinieces

sniegunā guvuši klausītāju īpašu atzinību. Meistarīgo muzicēšanu pie laikmetīgajām klavierēm Arta apvieno ar senlaicīgo āmuriņklavieru spēli, iedzīvinot autentiskā skanējumā Vīnes klasiķu un agrīnā romantisma mūziku. Mocarta klavierkoncerta atskaņojums pie āmuriņklavierēm Mazajā ģildē kopā ar orķestri *Collegium Musicum Riga* tika nominēts Lielajai mūzikas balvai 2013. 2018./2019. gada sezonā Arta Arnicāne uzstāsies solo un ar orķestriem Latvijā, Šveicē, Anglijā un Čehijā, kā arī strādās vairāku starptautisku pianistu konkursu žūrijā.

Pēc vairāk nekā 40 gadiem paša izveidotā Lilles Nacionālā orķestra vadībā **Žans Klods KAZADESĪ** joprojām vairākas reizes sezonā viesojas Lillē, vada Lilles *Piano(s) Festival* un turpina starptautisko karjeru. Kazadesī laikā Lilles Nacionālais orķestris apceļoja četrus kontinentus un savā mājvietā izvērsa aktīvu darbību bērnu un mūzikai nepievērstu klausītāju piesaistīšanā klasiskajai mūzikai.

Kā daždien Pjēra Bulēza orķestra diriģēšanas skolas pārstāvis Žans Klods Kazadesī aizrautīgi interesējas par laikmetīgo mūziku un kopš 2001. gada vada asociāciju *Musique Nouvelle en Liberté*.

Maestro diskogrāfijā ir vairāk nekā 30 kritikas un klausītāju augstu novērtētu ierakstu ar Lilles Nacionālo orķestri. Atzinīgi novērtēti arī jaunākie ieskaņojumi – R. Štrausa “Varoņa dzīve”, Mālera Otrā simfonija un “Dziesma par zemi”, kā arī Ditiņē mūzikas tvarts.

Kā viesdiriģents Žans Klods Kazadesī viesojies koncertnamos Maskavā, Singapūrā, Monreālā, Baltimorā, Seulā, Sanpaulu, Buenosairesā, Filadelfijā, Montekarlo un Berlīnē.

Maestro Kazadesī kopā ar leģendāro Pjēru Dervo izveidoja *Orchestre des Pays de la Loire*, karjeras sākumposmā vadīja Parīzes Šatlē teātri un bija diriģents Parīzes operā un Parīzes Komiskajā operā. Būdam operdiriģēšanas meistars, Kazadesī vadījis nozīmīgus iestudējumus arī Eksanprovansas festivālā, Oranžā, Triestā, Montekarlo, Flandrijas operā un Lilles operā.

Žans Klods Kazadesī sarakstījis divas grāmatas – “Īsākais ceļš no sirds uz sirdi” (1997) un “Dzīves partitūra” (2012).

Šajā sezonā maestro viesojas pie Francijas Nacionālā orķestra, Montekarlo filharmoniskā orķestra, diriģē arī Sanktpēterburgā, Bordo, Tokijā, Hirosimā un Novosibirskā.

Georges BIZET is a French composer whose most popular work is the opera *Carmen*. He also wrote the well-known opera *Les pêcheurs de perles* and several little-known or forgotten operas and operettas.

Bizet was born in a family of musicians. His father was a wigmaker and a hairdresser, but also a singing teacher. His mother could play the piano, and she helped Georges take his very first steps in music. He displayed outstanding musical abilities and enrolled in the Conservatoire two weeks before his tenth birthday (students were normally admitted from the age of 10). His successful studies earned him the prestigious Prix de Rome, allowing Bizet to spend two years in Italy, a year in Germany, and two additional years in Paris. Georges Bizet loved to travel, but, strange enough, he never went to Spain – the setting of *Carmen*.

The *Carmen* premiere in March, 1875, received disastrous reviews. The universal opinion was that the opera is immoral. In late May the same year, Bizet, still suffering from a cold, went for a swim in the Seine and passed away a few days later. A month later *Carmen* finally triumphed and Bizet's genius was acknowledged.

Georges Bizet's two ***L'Arlésienne*** suites were based on incidental music for a play by Alphonse Daudet (1840-1897). The play is based on Daudet's own collection *Lettres de mon moulin* (*Letters From My Windmill*, 1869) that was indeed written in a windmill in Provence known today as the Mill of Alphonse Daudet. The legendary adventurous stage director Léon Carvalho (1825-1897) was an avid supporter of Bizet's creative endeavours, and he commissioned Daudet to write a stage adaptation about the girl from Arles. The result was a melodrama – a combination of a musical and dramatic work that, unfortunately, did not enjoy acclaim, because the audience expected a traditional kind of theatre, and it was

shown only 21 times. However, Bizet used the music to write his Suite No. 1, and his friend and colleague Ernest Guiraud (1837-1892) arranged Suite No. 2. The music did not dissolve in the dust of a 19th century stage; it lives on and it is rather popular and enjoys frequent performances.

Daudet's work is based on a true story. Unhappy in love, a young relative of notable Provençal author and lexicographer Frédéric Mistral (1830-1914) jumped out of the window and died. Mistral told Daudet about this event, and Daudet wrote a novel, ending the two writers' friendship. The short story and the play have different plots, but the basic premise is the same – a young man falls in love with a girl from Arles, a well-meaning person shows the young man letters that prove that the girl is involved with another man, and the protagonist (Jean in the story, Frédéri in the play) tries to feign joy, but in reality suffers deeply and ends his life in suicide. The mysterious girl from Arles that Frédéri once met in the historical Arles Amphitheatre does not even appear in the play, but we encounter her lover Mitifio. Frédéri's mother wants her son to marry Vivette, the beauty of the village, and they are even planning a wedding, but shortly thereafter, Frédéri and Mitifio get into a fight over the culpable letter. In utter despair Frédéri jumps off a high dovecote and kills himself in front of his mother and brother. Witnessing this, Frédéri's half-witted brother Janet suddenly comes to his senses and realises the immense hopelessness of his brother.

An interesting fact

Farandole – a circle dance from Provence. Dancers hold either hands or scarves. It is hypothesised that the dance conceptually relates to Ariadne's thread that leads to the exit from Minotaur's labyrinth. Farandole might thus have been brought to Southern France by Phoenicians who in turn learned the dance from the Greeks.

Maurice RAVEL, according to the French performing rights agency *Sacem* data, is the most popular composer of French classical music. Like Debussy, Ravel is occasionally called an impressionist, but this term offers a very narrow perspective of the kind of striking and varied music that Ravel created. He is known as an excellent master of instrumentation and a master of orchestral colour. Ravel was vital, posh, capricious, pedantic; he had many friends and at the same time he was a complete outsider. Undeniably one of the most significant 20th century composers whose most easily recognised scores are the legendary *Bolero* (which Ravel himself did not consider to be music at all), Piano Concerto in G major, ballet *Daphnis et Chloé* and the orchestral poem *La valse*.

Piano Concerto in G major is a wonderful testimony to the French composer's spirited joie de vivre and brilliant composition technique. In his memoir, Ravel wrote that the opening theme of the first movement came into his mind when he was on the train from Oxford to London (we can draw a comparison with a favourite composition of Ravel's – *Rhapsody in Blue* by Gershwin who stated that some of the ideas for the composition came to him on the train from New York to Boston).

According to Ravel, his goal was to write a composition in the spirit of Mozart and Saint-Saëns, a true concerto-divertimento; in other words, lively, feel-good instrumental music. The concerto briefly touches Ravel's own ethnic roots (Basque folk music theme), the musical traces of the Moors in the Iberian Peninsula, and, above all, jazz that then fascinated not only Ravel, but the entire Western Europe.

The second movement with its transparent beauty seems to have been written at one go, but the composer is said to have worked on it bar by bar, keeping Mozart's Clarinet Quintet score at hand, and this is a good opportunity to

bring back to mind Ravel's own words – in composition, 75% is intellectual work (namely, the development of the score), instead of just writing down the fruits of inspiration.

- Premiere in Paris on 14 January, 1932 | solo Marguerite Long, conductor – the author
-

Nikolai RIMSKY-KORSAKOV'S

family had strong ties with the navy, and he likewise joined the navy of his own will, successfully passed the final exams and sailed around much of the world while in service on his cousin's ship. Only later did he realise that music could be the calling of a professional, not an amateur, and it was not without the influence of Mily Balakirev that Rimsky-Korsakov grew into one of the giants of 19th century Russian music. The study of orchestral colours was one of Rimsky-Korsakov's greatest passions, and he wrote *Capriccio Espagnol*, the *Russian Easter Festival*, and *Scheherazade* in the late 1880s. Satisfied, he realised that he has managed to achieve an orchestral sound that is warm and refined to the maximum extent without any influence from Wagner, that is, using the abilities of Glinka's orchestra, and the composer ceased to write instrumental symphony music. Instead, he composed operas and enjoyed respect as the professor of composition and instrumentation at the Saint Petersburg Conservatory. Among Rimsky-Korsakov's students were Latvian composer Jāzeps Vītols (the professor's successor in the Conservatory), Anton Arensky, Alexander Glazunov, Mikhail Gnesin, Alexander Gretchaninov, Anatoly Lyadov, Nikolai Myaskovsky, Sergei Prokofiev, Ottorino Respighi, Igor Stravinsky, and many others.

Symphonic Suite *Scheherazade*

was conceived in winter, 1887/8 as a sudden inspiration to compose *One Thousand and One Nights*. In summer, 1888, Rimsky-Korsakov resided with his acquaintances in Nyezhhgovitsy in Leningrad Oblast, Luzhsky District, as usual. In a letter to Glazunov, he wrote: "I have decided to fulfil my long-harboured idea to write an orchestral suite, whatever it takes. I brought back from my memory everything I could and forced myself to work. It was difficult at first, but the work went more quickly afterwards; in any case, this work, if only faintly, was the fulfilment of my deprived musical life." Why such pessimism? In the 1880s, Rimsky-Korsakov was trying to make ends meet because of his rapidly expanding family, and likewise to find time for composing. He was busy not only as a professor at the Conservatory, but also as a deputy at the Court Chapel; he also worked with Belyayev's publishing house and in Russian Musical Society concerts, he edited the scores of colleagues who had passed away... Despite everything, Rimsky-Korsakov found the necessary mental power to write music, and he succeeded – *Scheherazade* was completed in Nyezhhgovitsy within one month. The first movement was completed on 4 July, the second – on 11 July, the third – on 16 July, and the fourth – on 26 July.

One Thousand and One Nights, compiled in Arabic, represents the Islamic Golden Age in literature. The themes of the work are based on Arabian, Persian, Indian, Turkish, and Egyptian mythology. The overarching element is the ruler Shahryār and his wife Scheherazade, a skilled storyteller. Aladdin's lamp, Ali Baba and his thieves, Sinbad the sailor – these are only a few popular heroes of a thousand fairytales that inspired Nikolai Rimsky-Korsakov, among others (let's not forget that oriental motives were very popular among Russian composers in the second part of the 19th century). The first Russian translation was published in the 1970s. The composer wrote in the introduction of the score: "The Sultan

Shahryār, convinced that all women are false and faithless, vowed to put to death each of his wives after the first nuptial night. But the Sultana Scheherazade saved her life by entertaining her lord with fascinating tales, told seriatim, for a thousand and one nights. The Sultan, consumed with curiosity, postponed from day to day the execution of his wife, and finally repudiated his bloody vow entirely. Scheherazade told many wonderful stories to the Sultan, singing and dancing, spinning story after story and tale after tale."

The composer initially titled each of the movements to inspire the audience's imagination, but he later decided not to link the roots of his musical ideas with specific episodes from the collection of fairytales. However, the composer's intent has often been disregarded, and with this concert programme we accompany all those who do not respect Rimsky-Korsakov's wish, believing that the titles of the movements only serve as a gate to inspiration. The only known fact is that Rimsky-Korsakov did not string together entire tales, but several unrelated episodes. It is generally accepted that the opening theme is a picture of the Sultan, whereas the popular violin solo is a portrait of Scheherazade. After a short introduction, the Sultan's theme successfully transforms into a majestic seascape (sailor Rimsky-Korsakov is a master of naval portraits, if anything). It seems that the first movement is also a painting of a storm at sea. The second movement depicts oriental wonders and a battle scene. The third movement conjures an image of love, whereas the fourth shows a wild feast interrupted by a storm that culminates, crushing a ship into a cliff. The waves calm down, Scheherazade's voice fades away, the Sultan falls asleep...

Rimsky-Korsakov dedicated his *Scheherazade* suite to the legendary critic, art scholar, cultural figure Vladimir Stasov.

- Premiere in Saint Petersburg on 3 November, 1888; conductor – the author

Communication with the audience as well as the talent for creating a special concert atmosphere have taken the young Latvian pianist **Arta ARNICANE** to a large variety of performance venues across the world. Her quality of winning listeners' full attention combined with the warmth and intelligence of her programs and interpretations, allows her to fascinate both small number of listeners and large audiences in concert halls such as the Rudolfinum, Prague or the Zürich Tonhalle.

Born into a family with a strong and longstanding musical tradition, she started playing the piano and composing at the age of four. Supported by numerous scholarship awards and eminent artists such as John Lill and Homero Francesch, Arta has studied in several countries and graduated with the distinction from the Royal Conservatoire of Scotland (2004), the Latvian Academy of Music (2008), and Zurich University of the Arts (2010 and 2012).

Her professors Sergejs Osokins, Norma Fisher and Homero Francesch have influenced the artistic development of Arta's personality and guided her into the international music scene. Arta has won many prizes at international music competitions, including the Vianna da Motta (2001), Premio Iturbi (2010), and Prague Spring (2011) to name but a few.

Arta has a wide ranging repertoire, and her interpretations of the Mozart piano concertos as well as the piano music of Ravel have always won special appreciation. Since 2010 Arta has been performing regularly under John Gibbons, the conductor and chairman of the British Music Society, with whom she gave the world premiere of the forgotten Piano Concerto No. 2 (1960) by William Alwyn in June 2014. In 2014/2015, Arta gave recitals under titles Wasserklavier and Comedies and Dramas and performed in numerous chamber music concerts

including the first Scottish tour together with her husband, German cellist Florian Arnicans. The first Duo CD with music for Cello and Piano by Chopin and Dohnányi will be produced in August 2015 under Solo Musica Label.

After more than forty years at the head of Orchestre National de Lille, which he created in 1976, **Jean-Claude CASADESUS**, who remains the founding director, continues to appear in three series per season all while pursuing his international career. He remains artistic director of the Lille Piano(s) Festival.

The orchestra, under his direction, has travelled the world (32 countries on 4 continents – USA, Latin America, Africa, Russia, China and Kazakhstan) and has conducted an exemplary policy of spreading and raising awareness among children and audiences who do not have access to music.

Ardent defender of contemporary music, (he studied orchestral conducting with Pierre Boulez), he has set up residencies for composers also chairing the association Musique Nouvelle en Liberté since 2001.

His discographies of over thirty CDs with Orchestre National de Lille was unanimously hailed by the public and critics. His latest recordings Ein Heldenleben by Richard Strauss and Symphony No. 2 by Mahler received an enthusiastic reception. They are followed by Mahler's Das Lied von der Erde and a CD dedicated to Henri Dutilleux, including Les Métaboles.

As guest conductor, he has played on major international stages – Moscow, Singapore, Montreal, Baltimore, Seoul, Sao Paulo and Buenos Aires, Philadelphia, Monte Carlo and Berlin. Before participating, alongside a great master Pierre Dervaux, in the creation of Orchestre des Pays de la Loire of which he was assistant director, he was engaged at the beginning of his career as musical director of Châtelet in Paris before being appointed principal conductor at the Opéra de Paris and the Opéra-Comique. His taste for opera led him to direct important lyrical productions such as the Festival d'Aix-en-Provence, in Orange,

Paris, Trieste, Monte Carlo, the Opera Flandres and of course the Opera de Lille.

He has written two books, *Le plus court chemin d'un cœur à un autre* published by Stock in 1997 and *La partition d'une vie* published in 2012 by Éditions Écriture.

Jean-Claude Casadesus has received numerous awards.

This season, besides Lille, he has led Orchestre National de France, the Philharmonique de Monte-Carlo, Saint Petersburg, Bordeaux, the New Japanese Philharmonic Orchestra for two concerts in Tokyo and two in Hiroshima, then onto Germany, Latvia and the Novosibirsk Festival.